

Robert François Damiens

Bronnen

Lesefrüchte, belehrenden und unterhaltenden inhalts, IV^{de} deel, , Munchen Ben Ign. Jos. Lentner, 1832, 26 p.

The Press in the French Revolution, J Gilchrist & W.J. Murray, 260 p.

The London chronicle, volume 2, 1757, 122 p. (met gedetailleerde vermelding van Poperinge)

Classical and contemporary sociological theory: text and readings, 643 p.

http://en.wikipedia.org/wiki/Robert-François_Damiens

Actualiteit

Een Engelse publicatie is in voorbereiding: *At Daggers Drawn*, door Liz Forrest. Het werk gaat ervan uit dat de waarheid omtrent de moord zou zijn dat Robert en Louis XV, allebei verliefd waren op dezelfde vrouw. Het “Da Vinci procédé”, doorweven met intriges, feiten en fictie. De Engelse media schrijven dat het *is guaranteed to satisfy even the most discriminating fans of historical and romantic fiction*. Het is het tweede deel van *The Versailles Quintet*, waarvan het eerste boek *Daughter of France* heet.

De roman vertrekt van het feit dat Europa medio 18de eeuw door dames, *Madammen* geregeerd werd. Madame DE POMPADOUR, de legendarische maîtresse van Louis XV is daar een van. Terwijl men zoekt om de favoriete Gravin DELAURAGUAIS, Pompadour’s aartsvijand, te portretteren duikt een potentiële derde op. Louis XV's oog lijkt even gecharmeerd door de sensuele en getalenteerde Diane VAUCLIN, koningin van het Parijse podium.

LAURAGUAIS weet dat die actrice meer kansen heeft. Maar ze kent niet alle medespelers. Ondertussen kan de schrijver zijn ideeën kwijt rond het voorspel van de revolutie.

Voor ons, Poperingenaars, is de rol van Robert DAMIENS een attractief detail. Hij is toch de laatste gevierendeelde terechtgesteld op de vooravond van de revolutie. We zijn dan op het scharniermoment: de afschaffing van dergelijke doodstraffen. Het kan ons iets leren over het einde van het ancien regime.

Onze bron

We vertalen een Duitse tekst gevonden op internet. Het geheel is van de hand van Willibald Alexis: *Der neue Pitaval - Band 15*. Bij het illustreren van ons *Album Paleographicum* ontstond het idee een artikel te plegen rond de laatste gevierendeelde geëxecuteerde: Robert le Diable. De sukkel is nog in Poperinge geweest. We vernamen dat we nu met vier mensen aan het zoeken waren naar gegevens. Robert, naar zijn middeleeuwse bijnaam “kind van de duivel”, boeide ons Poperingenaars

omdat hij in de stad voorspelde de koning van Frankrijk te doden. Het bleef bij een poging, maar hij was voor de grote Franse Revolutie het laatste slachtoffer van de wrede folteringen die in het ancien régime in naam van het recht de toen al sensatiebeluste mens opvrolijkten.

Wij kozen voor deze oplossing. We geven dit artikel aan al wie onze site kent en bezoekt. Misschien leent iemand nog iets?

Robert François Damiens

Geboren in 9 januari 1715 (La Thieuloye, bij Arras, Pas-de-Calais, Frankrijk), overleden in 1757 (Parijs). Hij werd terechtgesteld omdat hij een poging ondernam om Louis XV te vermoorden.

05/01/1757

Op 5 januari 1757 zagen de schildwachten van de Louis XV een vreemde vagebond in de tuinen van Versailles. Zo bijzonder was dat niet. Het gebeurde wel vaker dat een nieuwsgierige sukkel de koning wou zien voorbij komen. Hij was al gevraagd wat hij daar stond te doen. De getuigenissen van het onderzoek vermelden het antwoord: *Hij wachtte*.

Zo wachtte hij van 16u00 tot 17u00. Tussen 17u00 en 18u00, 't was toen al donker, verliet de koning de kamer van zijn dochter waar hij een bezoek gebracht had. Hij wou terug naar zijn lusthof. De vagebond, Damiens, had zich verdekt opgesteld in een kleine schuilhoek aan de voet van de trappen waar de koning zou voorbijkomen. Op deze weg stonden weinig hovelingen en nieuwsgierigen. Het was koud en hij moest diep in zijn jas kruipen.

Op het moment dat de koning in zijn koets wou opstappen en zich steunde op Graaf de Brienne (zijn Opperstalmeester) en Marquis de Beringhen (zijn eerste stalmeester) drong hij zich door de beschermende personen heen. Hij had zijn mantel wat hoger getrokken en stootte in het voorbijgaan de Hertog van Ayen (de dienstdoende lijfwacht-kapitein) aan de kant. Zo geraakte hij door het cordon heen en trotseerde hij de rangen. Uiteindelijk geraakte hij bij de koning en trof hem rechts onder de 5de rib.

De koning riep *Ai, ze hebben me verwond*. Hij hield zijn hand op bloedende wonde, en onmiddellijk wees hij Damiens aan met de woorden *Hij heeft me verwond, die daar*. Toen Robert Damiens was aangehouden bedaarde de koning de lijfwacht. De dader had vlug zijn mes op zak gestoken. Hij had zich teruggetrokken. Wellicht had hij niet snel genoeg zijn pet afgenomen.

de

De koning werd naar zijn bed gebracht. Hij was behoorlijk bang. Zijn omgeving vermoedde dat het wapen wel eens vergiftigd kon zijn. Hij wilde zijn maîtresse verwittigen en vroeg een biechtvader. De *reglementaire* aalmoezenier van het hof was op dat moment niet aanwezig. De hofetiquette wilde dat er een passende biechtvader zou zijn. Op dat moment kwam niemand in aanmerking. Er werd een eenvoudige kapelaan meegetroond naar het ziekbed. De man wist niet waar hij het had. Hij durfde het niet aan, maar werd gedwongen de biecht van de koning te horen. De hele nacht was er op het hof een heen en weer geloop. De priester, de omgeving en de bezorgde medische diensten waren in paniek. Er werd een apart doek geweven om 's morgens een nieuwe wikkel aan de wonde te doen. Bij de eerste verzorging zag men al dat het geen grote wonde was. Alle verwarring, angst en spanning luwden.

Damiens was ondertussen in de handen van de lijfwacht. Hij werd naar een zaal gebracht en gefouilleerd tot op de huid. Ze vonden het mes. Het had twee bladen, één duidelijk langer en breder en één klein blaadje. Het kon dichtgevouwen worden: een zakmes. Het kleine blad mat 5 cm. Dat had hij gebruikt. Het bevatte echter geen bloedsporen. Hij had dus wel de tijd gehad om het te reinigen. Op zak had hij nog 36 Louisdor, wat zilvergeld en een boekje *Instructions et Prières chrétiennes*. Dat had hij van zijn broer uit Saint-Omer gekregen. Toen hij in verzekerde bewaring was, heeft hij meermaals gevraagd of men de Dauphin goed verzorgde.

Onderzoek

De koning weigerde een *Te Deum* te laten zingen voor zijn redding. Wettelijk kwam de beslissing toe aan de *prévôté de l'Hôtel*, belast met het politieapparaat in het koninklijk eigendom. Het was in feite een poging tot koningsmoord, m.a.w. majesteitsschennis. Abbé DE BERNIS beweerde dat het publiek wou dat het parlement van Paris zou beslissen.

Op 15 januari 1759 werd in plaats van la *Tournelle*, de *grande chambre du Parlement salle ordinaire des audiences criminelles* ingeschakeld. Hoofdbeschuldiging: *parricide*, wat zoveel betekent als moord op het hoofd van het volk. Louis XV publiceerde deze dubbele boodschap: *Les sentiments de religion dont nous sommes pénétrés et les mouvements de notre coeur nous portaient à la clémence. Mais nos peuples, à qui notre vie n'appartient pas moins qu'à nous-mêmes, réclament de notre justice la vengeance d'un crime commis contre des jours que nous désirons de conserver pour leur bonheur.*

De onderzoekers vroegen hem herhaaldelijk om zijn medeplichtigen te noemen. Men vermoedde een complot. Hij antwoordde: *Ze zijn ver van hier. Men zal ze niet meer vinden.* De ondervragers probeerden het met *Als je alles zegt dan ben je vrij.* Daarna hoopte men dat men door hem te pijnigen tot bekentenissen zou komen. Aanvankelijk probeerde men het met kleinere marteltuigen. Het gloeiend ijzer onder de voeten hielp niet. In de procesgang was in eerste instantie niets meer toegelaten. De grootproost (grandprévôt) van het huis liet hem uiteindelijk in de gevangenis opsluiten om het proces voor te bereiden.

09/01/1757

9 Januari 1757 ging er een brief (zo te zien van Robert Damiens) naar de koning:

Sire! Ik ben ten zeerste bekommerd om wat er gaat gebeuren. Wanneer je niet de kant van het volk kiest, dan zijn er nog velen in gevaar; U en de Dauphin. We zijn bedroefd wanneer zo een goeie prins, uit goedheid, niet in zekerheid zou kunnen voortleven. Als we duidelijker willen zijn: er is een groot gevaar. Het Rijk is in gevaar. Het wordt uw ongeluk als de onderdanen, die U vertrouwen, ontgoocheld worden nu dit is gebeurd.

Als U de mensen van uw land de sacramenten onthoudt (Door de bulle Unigenitus werd vanwege Rome aan de priesters gevraagd om de communie te weigeren aan Jansenistische priesters), wanneer je de mensen geen laatste sacramenten meer gunt, als de goederen van de priesters in Châtelet worden uitverkocht, dan is uw leven niet meer veilig. Ik wil U verwittigen, ik neem de vrijheid die brief mee te geven met een bediende. Ik betrouw de man en schenk U mijn vast vertrouwen. De aartsbisschop van Parijs is de oorzaak van alle verwarring over die sacramenten. (Op dat moment vergrootte de spanning tussen het parlement en de koning. Damiens wachtte op het conflict tussen de koning en Kardinaal Dubois). Na de wrede misdaad die ik tegen U heb begaan wil ik U een oprechte bekentenis doen en neem ik de vrijheid om genade en goedheid te smeken

Ik vergat U smekend te melden, Majesteit, spijs uw bevel, naar hun zeggen, dat men mij moest sparen, dat Monseigneur de Zegelbewaarder (Machaut d'Arnouville) met twee gloeiende pincetten is gekomen in de zaal en mijn benen geschroeid heeft. Ze hadden de bedoeling om hiermee bekentenissen af te dwingen. Er werd nog rijshout op het vuur geworpen. (Ze wilden er precies mee doorgaan). De Heer Leclerc heeft ze verhinderd, anders kon ik dit verzoek niet doen.

Mysterieuze figuur

In zijn woorden ziet men duidelijk hoe dubbel de gesteltenis van DAMIENS was. In de opsporingen rond zijn persoon zou het nog duidelijker worden. De situatie was complex.

Robert François DAMIENS was geboren 9 Januari 1715 in een klein dorpje bij Arras. Zijn vader had tegenslag. Zijn pacht was afgelopen en hij werd dagloner, m.a.w. hij kon dag per dag terug om werk zoeken. Hij kreeg tien kinderen waarvan er vier in leven bleven. Robert François moest al heel vroeg uit werken gaan. Van zijn broers en zusters is er wel een en ander bekend.

Robert le diable

Reeds op zestienjarige leeftijd was zijn palmares groot genoeg om er het etiket *Robert le diable* op te kleven. Lezen en schrijven kon hij niet zo best. Hij zou slotenmaker worden, maar dat lukte ook niet al te goed en een oom aan grootmoeders zijde moest hem vrijkopen. Het ging niet te best. Men bracht hem in de Abdij van Arras om een koksopleiding te volgen. In 1733 werd hij dienstknecht bij een Zwitserse officier; later bij Graaf Raymond, die hij naar Beieren begeleidde. Bij zijn terugkeer wilde hij de graaf niet verder dienen en kwam in dienst bij het College Louis le Grand in Parijs, waar hij in de refter dienst deed. Daar kon hij niet aarden. Hij moest er te onderdanig zijn. Veertien maanden was al te veel. Het jaar daarop deed hij nog verschillende kleinere perioden dienst bij heren in Parijs. Tot hij uiteindelijk weer in het College werd aanvaard, waar hij twee jonge inwonenden diende. Zwijgzaam, geslagen, zelf ingenomen diende hij hier vijftien maanden. Maar volgzzaam kon men hem niet noemen.

Gehuwd

In 1739 huwde hij een dienstmeisje van Gravin de Crousol, Elisabeth MOLERIENNE. Op het moment van het proces was er nog een dochter (Marie-Elisabeth) uit dit huwelijk in leven. Ze verbleef bij haar moeder. Een ander kind was al gestorven.

Hij onderhield zijn gezin behoorlijk. Maar wisselde af en toe van werkgever. Hij verloor zijn baan of werd er weggejaagd.

Voorspellingen

Madame de Verneuil-Saintreuse had hem voorspeld toen ze zijn hand bestudeerde dat hij een zou worden terechtgesteld. Madame was thuis in de astrologie en deed aan chiromantie (handlezen). Hij zou levend verbrand worden en vertelde nog sterkere voorspellingen. Diezelfde dame zou eens wat hout uit haar mand hebben laten vallen. Hij moest het oprapen en dan zei ze: *eens kom je levend in het vuur terecht*.

Op 4 Juli 1756 was Damiens bij een Russische koopman, Johan Michel uit Sint Petersburg. Hij was in Parijs bij hem in dienst getreden. Na zes maanden vertrouwde de rus hem al zover dat hij hem alleen liet tot hij terugkeerde: 240 *Louis d'or* armer. Daarom was hij teruggekeerd naar Arras bij zijn familie en verbleef vaak in het buitenland. Het geld kwam daar goed van pas. Hij werd bij zijn familie best aardig ontvangen.

Broers

Zijn broer Joseph Anthoine, ontving op 14 juli een brief van een andere broer: Louis, die nog in Parijs woonde, waarin hij de diefstal vermeldde. Robert werd woedend en was niet te temmen. Hij werd krankzinnig. Hij probeerde zichzelf te doden met een giftig poeder. Het was echter een vals manoeuvre. De werking van het poeder was niet sterk genoeg. Zijn broer Joseph Anthoine wilde zelf het geld via een biechtvader teruggeven. Pater Fènes uit Saint-Omer ontfermde zich erover. Robert lachte zijn broer uit.

Damiens vertrok richting Nederland. Het werd er te warm onder zijn voeten. Er waren opsporingsberichten om hem te interneren. Zijn broer Joseph was nog altijd even sterk om hem bekommerd en zocht geestelijke broederschappen op die zich over hem zouden ontfermen. DAMIENS leefde onder een schuilnaam verder. Hij zou dan Pierre GUILLEMENT geheten hebben.

Laatste maanden

Te Poperinge

01/08/1757

Bij een herbergier in het Zwijnland¹ (Zutnoland in het boek) wordt hij bloedend aangetroffen in de kamer waar hij logeert. Men verzorgt hem. Pas in de volgende alinea gaat het in de Engelse tekst over Poperinge. Hij bewoonde er een kamer. Daar vond de waardin hem eens in een plas bloed. Hij was nog niet buiten westen. Men verzorgde hem. Hij lag wat in een bed en om zijn tijd door te brengen speelde hij een kaartspel met een grenadier van de troepen van de Hongaarse Koningin.

¹ Zuidholland is minder waarschijnlijk. Gezien de periode en de bijzin uit de Engelse tekst van 1757 *just by Poperinghe*. We men met anderen inderdaad Zwijnland te mogen lezen....

06/08/1757

Van 9 augustus 1757 verbleef hij veertien dagen in Poperinge in een kleine taveerne (De Pelikaan, aldus de Engelse tekst), later verhuisde hij voor vijftien dagen naar een herberg bij Petronella².

Hij was fransman en ik sliep bij hem (aldus de getuigenis van Playoust, een wever). Hij kwam altijd wat gestoord en onzeker over. Ik dacht werkelijk dat hij zijn zinnen miste. Hij beweerde eens dat een zekere Demoiselle Henriette hem had voorspeld dat hij naar Frankrijk zou terugkeren en dat hij daar zou sterven. Op hetzelfde moment zou, zo zei hij, de grootste van de aarde ook sterven.

Hij herinnerde zich ook een brief die hij naar zijn vriend schreef of die hij gedikteerd had om te versturen waarin ook die Mademoiselle Henriette werd genoemd. Ze had hem voorspeld dat hem een groot ongeluk zou overkomen. Dezelfde getuige hield vol dat hij er zeker van was dat Robert in een aanval van woede grote ongelukken zou doen.

Een maand later kwam een man te paard. Hij heette LEJEUNE en zei dat hij een neef was van Robert. Hij had twee brieven mee: één voor de herbergierster en één voor de getuige. Ze waren getekend door DAMIENS. Hij zei mondeling dat DAMIENS het ongeluk had een messteek te hebben gegeven aan een dienstknecht.

09/10/1756

Begin september was hij weer in de omgeving van Saint-Omer. Hij kwam om zijn geld. De familie had het geld echter via de biechtvader aan de Russische koopman terug bezorgd. Hij vertoefde bij een verre neef in Fiès tot einde oktober. Op 3 november wisselde hij nog eens van logement in Austreville. Daar was zijn vrouw zo verschrikt dat ze medische bijstand nodig had.

Op 19 november vinden de opzoekingen hem in Villers-Châtel bij nog een ander familielid, Beaucourt, ook pachter, waar hij twee nachten verbleef. Daar is genoteerd dat hij ruw tegen de schenen van de geestelijk schopte..

Hij dwaalde verder en kwam bij verschillende verwanten en familie. Hij tekende voor ontvangst van het geld dat ze hem leenden. Ze zagen er vaak geen cent van terug. Hij was vaak bij spelen en drinken betrokken. Altijd weer noteerde men dat hij zwijgzaam aanwezig was. Hij was een erg gesloten figuur.

20/11/1757

² Hameau kan een gehucht zijn, of is het een familienaam HAMEAU?

20 november is hij weer gewond. De arts moet erbij komen. Hij behielp zich met opium. Hij is weer in de omgeving van Arras. Daar roept hij het uit *Het Koninkrijk, zijn vrouw en zijn dochter zijn verloren!*

Een van de getuigen zegt: *DAMIENS is klein van gestalte, vijf voet, 5 duimen, met ingezonken ogen, een lang gezicht en een adelaarsneus, bruin haar en een bleke tint. Wanneer hij spreekt dan stukt zijn stem vaak en is hij onrustig, melancholisch, ontevreden, zijn wenkbrauwen fronsend; ja, er is iets niet in orde met die man. Vaak spreekt hij in zichzelf... Hij had het uitgesproken tegen de geestelijken en schaarde zich achter het parlement. Hij leek daar dan wel van overtuigd.*

Tegen commissaris BRAUVART heeft hij dan eens, wanneer ze rustig naast elkaar wandelden, gezegd: *Alles is verloren verloren, de koning valt. Ook ik ben verloren, voor altijd. Ik heb een ware opdracht. Je hoort nog van mij? Waarop BRAUVART antwoordde: Rustig, je verontrust me, ik zou niet meer met u mogen praten. Ik zal voor je bidden dat God je andere betere gedachten ingeeft.* Brauvart heeft hem sindsdien niet meer terug ontmoet.

28 november reed hij met een landkoets met de valse naam BRAVEL naar Parijs. Zijn metgezel was Pater DUPARCQ, een Jacobijner LABORNE, een sergeant in het Regiment POITOU en een jongere figuur de eerwaarde heer CHOUET.

Als hij 's morgens om 2u00 of 3u00 nam hij een fiacker (tweespan huurkoets) en bracht de jonge geestelijke op de bestemming. Hij ging dan naar een drankgelegenheid die zijn broer had besteld. Hij trof er zijn broer. Het verwonderde hem. Hij had nochtans vermeden om zijn ware naam aan te geven.

Robert geraakte in een dispuut met zijn broer en die wou hem geen slaapgelegenheid aanbieden. Hij gaf te kennen dat hij naar Versailles wou. Sowieso zou hij er geraken. *Ik wil er nu eenmaal naartoe al was het op een pot de chambre.* Bij zijn afscheid viel hij hem toch nog om de hals en zei: *misschien is dit de laatste keer dat ik u zie.*

Damiens zocht zijn vrouw op. Zij was dienstmeid in *Maison RIPANDELLY*. Hij sliep er, ze zagen elkaar dagelijks. Met zijn vrouw en zijn dochter ging hij op 3 januari 's avonds om 8u00 naar de Rue Saint-Martin, waar hij afscheid nam.

01/1758

Uit zijn getuigenis weten we dat hij in een drankgelegenheid in de *Rue de l'Université* gegeten had. Hij ontwaakte er die avond om 10u00 à 11u00. Hij ging naar de koetsverhuurder en nam een koets naar Versailles. De koetsier die hem bracht, getuigt dat hij op dinsdag om 3u00 in de morgen van 4 januari 1758 in Versailles aankwam. Hij bleef er tot 7u00. Daarna dronk hij een Ratafia (*Ratafia* is een alcoholische drank oorspronkelijk uit Catalonië, Roussillon in Frankrijk en in Spanje, die als aperitief wordt gedronken) en hij betaalde de koetsier rijkelijk. Zo kon hij nog zijn dutje doen.

Hij vroeg dan om hem te brengen bij Fortier. De waardin vroeg hem toeslag omdat hij zonder goederen toegekomen was. Hij sliep tot 2u00 en keerde om 11u00r in de avond terug. In zijn getuigenissen komt men niet te weten wat hij dan allemaal deed. Hij zegt dat het niet ging om zijn plan uit te voeren omdat de koning bij zo'n mooie dagen in Trianon verbleef.

01/1758

De waardin bij FORTIER vond hem die dag bleek en hij smeekte om een aderlating. Ze deed die aderlating niet. Later in het verhoor zei hij dat als ze het wel gedaan en een arts erbij had geroepen dat hij de moordpoging niet zou gedaan hebben. Hij kleepte zich om 2 uur aan. Om 4 uur was hij dan in de tuinen van Versailles. Wat volgt is bekend.

Getuigen

De volgende personen werden opgeroepen: Julien GUERMAYS, hij had in Arras DAMIENS gekend en was toen in Parijs; Damiens' vrouw en dochter; zijn broer Louis en zijn vrouw; een Demoiselle MARÉ, kamermeisje in Ripandelly, die DAMIENS had opgenomen in de afwezigheid van zijn vrouw. Er werden eveneens oproepingen gezonden naar DAMIENS' vader, zijn broer Joseph Antoine, de vrouw van hem en de weduwe COLET, zijn zuster. Er werden geen verdere verwanten opgeroepen al was hij vaak bij hen.

18/01/1758

Om de feiten zwaar genoeg voor te stellen en omwille van een vermeend complot werd Damiens met grote escorte naar de rechtszaal gebracht.

Uit voorzorg werden twee rangen opgesteld. Alles werd geregeld opdat er geen zelfmoord of aanslag zou kunnen plaats vinden. Alle wachten werden iedere 24 uur totaal vernieuwd. Alle gangen werden in een *perpetuum mobile* doorkruist.

Gevangenis

De kamer waarin DAMIENS was ondergebracht was 12 voet breed en 12 voet hoog. Er waren twee vensters, 3 voet hoog en 9 duim breed. Er was een dubbel traliewerk zonder glas, maar met geolied papier. In de kamer was er geen kachel. Eronder brandde een oven en dat moest voldoende zijn. Omdat dag en nacht een groot zaallicht de gezondheid zou schaden werd door de artsen opgelegd dat men er waskaarsen zou branden om te zien wat er gebeurde.

In alle berichten en verslagen werd in detail het meubilair beschreven. Het hoofdkussen lag *vis à vis* tegenover de deur; 3 voet van de muur. Er was een trede onder het bed, die was 6 voet hoog. Alle

hout was omkleed en hij kon zijn hoofd lager en hoger leggen met behulp van een handige houten stang. Hij was in dat bed gebonden met Hongaars lederen riemen, 2,5 duimen breed. Twee van die riemen waren met ringen aan de vloer bevestigd en hielden zijn schouders in bedwang, twee andere riemen hielden zijn benen vast en één lag over zijn buik. Een ingewikkelde constructie liet ook toe om zijn handen te bewegen. Over zijn lichaam was nog een riem naar zijn voeten eveneens vast met een ring aan de grond. We laten de nieuwsgierigen de nota dat de tekening van deze constructie op meerde plaatsen op internet te vinden is en korten dan ook hier de beschrijving in.

Om de 4 uur werden 4 bewakers afgelost. Er waren nog acht soldaten bereikbaar in een ander lokaal. Het waren uitgelezen vrijwilligers die op ieder moment vrij met hem mochten spreken voor het geval dat hij iets zou zeggen omtrent een complot.

De brandwonden van de proef waren draaglijk volgens de rapporten. Hij werd driemaal daags door de arts bezocht. Men vernoemt BOYER en de wondenheler FOUBERT. Ze moesten beiden iedere morgen rapport uitbrengen.

Verhoren

In de gevangenis zelf werden vijf verhoren genoteerd. Die gingen door van 22 januari tot 17 maart 1758.

22 /01/1758

Bij Mademoiselle RIPANDELLY was er een zak met metaal naar beneden gevallen met 1206 *Livres in Louis d'or*. Men hoopte hier verhelderende papieren te vinden. Het was de rest van het bij de rus gestolen geld.

Een arm geworden priester die zichzelf interessant wou maken, probeerde anderen mee te krijgen in het opgezette spel dat er een complot zou zijn. De generale procurator kwam met de aanklacht dat Robert moest terechtgesteld worden zoals de koningsmoordenaar RAVAILLAC. Hij moest met zijn kompanen gefolterd worden.

Folteringen

Folteren stond buiten discussie, maar welke foltering toegepast moest worden, dat werd door een zitting uitgemaakt. Het besluit: hij moet gepijnigd worden. Er werd gekozen voor wat in het Frans *Question des brodequins* en in het Duits: *Spanische Stiefeln* werd genoemd. (Een bepaald soort schoenen waar men probeerde de ondervraagde tot bekentenissen te dwingen door de voeten in bedwang te houden en brandend perkament tegen de voetzool te houden: dat was de zachtere vorm).

Er was echter een wreder vorm waarbij keien werden gebruikt om door spanning de beenderen te breken. De studies laten zien hoe men probeerde de tussenweg te vinden. De gefolterde mocht zijn bewustzijn niet verliezen en moest dus uit pijn toegeven en bekennen.

In het proces van de ondervraging is er ook sprake van een morele foltering. Men liet een biechtvader inschakelen: dr. GUERET van de Sorbonne, priester in Parijs. Misschien kon men op die manier een medeschuldige of samenzweerder vinden.

Zondagavond 26 maart 1758 kwam DAMIENS voor de eerste en de laatste maal voor het parlement. Van 8u00 in de morgen tot tegen de avond duurde de zitting. Het parlement publiceerde volgend bericht:

Uitspraak

Gebruikelijke tekst

De moordenaar en verrader moet naakt in zijn hemd naar de hoofdkerk in Parijs. Hij moet er zijn zwaar vergrijp bekennen op zijn knieën. God, de koning en het volk moet hij vergiffenis vragen. Dan moet hij naar de Place de Grève, naar het schavot, hij moet er gebonden liggen. Zijn rechterhand, de hand waarmee hij de moordpoging deed, moet in een zwavelvuur verbrand worden. Waar de beenderen gekneusd zijn en de wonden open, moet er kokende olie en pek worden gesmeerd. Hij moet door paarden gevierendeeld worden en zijn lijk verbrand en verstrooid.

Al zijn goederen worden verbeurd verklaard, waar ze ook zijn. Dat moet om zijn bondgenoten te laten weten dat ze niet moeten proberen om de koning uit de weg te ruimen. Zijn huis moet met de grond gelijk gemaakt worden. Er mag op die plaats geen huis meer gebouwd worden. Gegeven in de *Grande chambre*, 26 maart 1757.

Het vonnis werd hem nog eens voorgelezen (door Greffier LEBRETON). Hij verpinkte even en zei: *dat wordt een zware dag*. LEBRETON heeft alles in detail opgeschreven. Het is eveneens te lezen op internet.

DAMIENS moest aan de voeten van het schavot wat wachten omdat de beul niet tijdig klaar was. Het kostte de beul enkele dagen gevangenis.